

Danas ima vrlo malo rješidaba, koje zauzimaju takve stanovište. Za američke sudove treba reći, da nisu nikada bazirali odbijanje prinjenestranih seviznihpropisa na inkompatibilnosti strane devizne kontrole s američkim javnim poretkom, ili drugim riječima, oni nisu priznavali valjanim ugovore protivne mjerodavnim stranin internim propisima o deviznoj kontroli.

Ž. M.

Starije sudske odluke iz područja pomorske
kupoprodaje

KOMORA ZA ARBITRAŽU I MIRENJE ZA ŽITO
I ŽITARICE (Chambre Arbitrale et de
Conciliation pour grains et graines
d'Anvers), 7.VIII. 1929.
Moses I. Nahon ca. Schlömer

Kupoprodaja CIF - Posljedice zakašnjelog prigovora - Primjena
klauzule "najbliža sigurna i pogodna luka"

I. Ako kupac kod kupoprodaje CIF ne prigovori u roku, koji mu je određen ugovorom, smatra se, da je prihvatio dokumente onakve, kakvi su bili predani, i da je samim tim prihvatio sve klauzule, koje se nalaze u teretnici.

II. Ako se u teretnici nalazi klauzula "najbliža sigurna i pogodna luka" ("the nearest safe and convenient port"), zapovjednik broda, koji nije u mogućnosti da plovi uzvodno rijekom, pošto je ista blokirana ledom, ne čini nikakvu odlučnu pogrešku na štetu interesa kupca, ako u Dunquerque-u iskrca teret ječma, koji je upućen u Antwerpen, jer je ta francuska luka, u kojoj se nalazi tržište žita, povoljnija za realizaciju robe, negu luke Temenzen ili Zeebrugge. Zbog toga je kupoprodaja (od koje je kupac odustao zbog takvog iskrcaja) raskinuta krivnjom i na štetu kupca.

(DOR XXI, str.173-174)

S. B.

MJEŠOVITI TRGOVAČKI SUD, Aleksandrija,
28. IV. 1939.

Benedic ca. Tsctson

Kupoprodaja CIF - Posljedice kupčevog odbijanja da primi robu,
kad je ugovoreno, da kupac u slučaju nedostataka može jedino
tražiti razmjerno sniženje cijene.

Prema klauzuli u konkretnom CIF ugovoru kupac je morao u svakom slučaju primiti robu, a nije je mogao staviti na raspolaganje za račun prodavaoca, ni odbiti da primi isporuku, jer su njegova prava bila ograničena na zahtjev, da mu se odobri bonifikacija na temelju vještačenja i odluke arbitraže. Ako dakle kupac odbije da primi robu, prodavalac ima pravo da traži naknadu štete, koja mu je učinjena neispunjenjem od strane kupca. Prema navedenoj odredbi ugovora kupčeva je dužnost bila, da dokaže loši kvalitet robe. Jednostrano vještačenje ne može predstavljati dokaz u smislu navedene klauzule, zbog čega kupac nije mogao staviti prodavaocu u račun ni bonifikaciju. Stoga je kupac, koji obračunu prodavaoca u pogledu cijene preprodaje, troškova i drugog nije prigovorio, valjalo osuditi na naknadu iznosa tog obračuna.

(DOR XXII, str. 273)

S.B.

APELACIONI SUD, Bruxelles, 11.VI. 1939.

S.A. Scheller et Cie ca. Capt. Ferasso

Kupoprodaja CIF - Tko je naručitelj prijevoza?

Ugovor o prijevozu robe, koji je zaključio prodavalac kod kupoprodaje CIF, u stvari je zaključen od strane kupca jer prodavalac kod tog ugovora mora osigurati otpremu robe u svojstvu punomoćnika kupca. Prema tome se narodnost ovog posljednjeg mora uzeti u obzir kod odredjivanja prava, kojemu su stranke nanjeravale podvrgnuti ugovor o prijevozu.

(DOR XXIII, str. 143)

S. B.

Bilješka. - O ispravnosti i prihvatljivosti tog stanovišta sud^a trebalo bi temeljito raspravljati. Po opće usvojenom načlnom stanovištu, da ugovor o prijevozu predstvalja samostalan odnos između stranaka tog ugovora, nezavisan od odnosa iz kupoprodajnog ugovora - koji brodaru ne mora biti poznat, niti ga se tiče, ukoliko brodar nije prihvatio naručitelja prijevoza (kupca ili prodavaoca) kao zastupnika protivne stranke u kupoprodajnom ugovoru (prodavaoca, odnosno kupca) - moralo bi se zaključiti, da je brodarev sukontrahent (naručitelj) uvijek samo ona osoba, koja je s njim sklopila ugovor. Tako i rješidba u br. 1. ovog časopisa, str. 39-43, posebno 41-42.

B.J., N.K.

TRGOVAČKI SUD, Antwerpen, 20. XI, 1929
S. A. Fruit Brokers et Cie i S.A. Spiers
et White ca S.A. Les fruits de France.

Kupoprodaja CIF - Nedostatke, koji nastanu za vrijeme pomorskog prijevoza, snosi kupac - Značenje ugovorenog pregleda robe u luci odredišta

I. Kako kod kupoprodaje CIF riziko pomorskog prijevoza snosi kupac, on nema pravo da prigovori nedostatku, koji je nastao na stvari prilikom prispjeća, osim ako je utvrđeno, da je nedostatak nastao prije ukrcaja.

II. Ako stranke odstupe od toga načela prihvaćajući, da se ispitivanje izvrši u luci odredišta, one su htjele da to ispitivanje bude samo djelonično, (t.j. za robu, koju kupac nije već primio u luci ukrcaja) i prodavalac nije imao namjeru, da svom kupcu dađe dvostruku mogućnost odbijanja primitka robe, najprije prilikom prispjeća u luku ukrcaja, a zatim ponovno u luci odredišta.

III. Kod kupoprodaje svježeg voća, koje stiže preko mora, ne postoji trgovački običaj, prema kojemu bi kupac imao pravo, da primi robu tek na konačnom odredištu.

(DOR XXIII: str. 156)

S. B.

APELACIONI SUD, Bruxelles, 18. VI. 1930.
S.A. Credit Anversois ca. Banca
Commerciale Italiana, Van Hertsen
i dr.

Kupoprodaja CIF - Vještačenje bez prisutnosti protivne stranke -
Dokumenti, koji glase na robu druge kvalitete a ne one, koja
je naznačena u ugovoru

- I. Sudac može voditi računa o obrazloženoj ocjeni vještaka, čak i ako vještačenje nije bilo izvršeno kontradiktorno s drugom strankom.
- II. Kod kupoprodaje CIF plaćanje dokumenata, koji spominju robu druge kvalitete a ne one, koja je bila prodana, izvršeno je na temelju pogrešne pretpostavke i obavezuje prodavaoca na povrat cijene u skladu s čl. 1131 i 1235 Code civil-a.

(DOR XXIII, str. 157)
S. B.

PRVOSTEPENI SUD ENGLJSKE, /King's bench division/
26. VI. 1930.
Montague L. Meyer Ltd. ca Travarn
A.B.H. Cornelius

Kupoprodaja CIF - Nepoštivanje uvjeta, da se roba ukrca pod pa-
lubu

Ako se u jednom ugovoru o kupoprodaji CIF spominje u specifikaciji, da će se roba morati smjestiti "pod palubu", taj je uvjet isto tako važan element specifikacije, kao i krajnji datum ukrcanja. Ta odredba ne predstavlja "gananciju", već je pravi "uvjet", nepoštivanja kojega daje kupcu pravo da odbije primitak robe.

(DOR XXIII, str. 269)
S. B.

ZEMALJSKI SUD, Hamburg
Schnabel Gaumer Co. ca.
Lanzkron Mathiason

Kupoprodaja CIF - Pravo prekrcaja u slučaju, kad je prije inena naznačenog broda u ugovoru navedeno "vjerojatno"

Kod kupoprodaje CIF kupac nije u pravu, kad odbija da plati cijenu prilikom uručenja direktne teretnice pod izlikom, da ta isprava ne pretstavlja robu, koja je bila prekrcana na drugi brod a ne onaj, koji je naznačen u teretnici, pošto je ugovoreno, da će se ukrcaj izvršiti "vjerojatno" na taj brod. Riječ "vjerojatno" prije naznačenja broda očito je unesena zato, da bi se omogućilo prekrćavanje na drugi brod, a ne onaj, koji je naznačen.

(DOR XXIII, str. 80)

S.B.

MJEŠOVITI APELACIONI SUD, Aleksandrija,
31. XII. 1930.
Compagnie franco-algérienne ca.
Mardiros Chalvardjian

Kupopredaja CIF - Neosnovanost kupčevog zahtjeva, da se roba pregleda putem vještaka prije preuzimanja dokumenata i plaćanja cijene

Kod kupoprodaje CIF, u kojoj je ugovoreno plaćanje prilikom uručenja dokumenata, kupac nema pravo da traži prethodni pregled robe putem vještaka, pošto ugovor već po svojoj prirodi isključuje, da se time uvjetuje plaćanje cijene. Sudac, kojemu je od strane kupca postavljen zahtjev, da se izvrši vještačenje, ne prelazi prema tome granice svoje nadležnosti, kad donese odluku, da je takav zahtjev neprihvatljiv, ali istodobno naredi nadležnom organu, kojemu je stavljeno u zadatak, da proda robu na javnoj dražbi, da prethodno uzme uzorke, kako bi se sačuvali eventualni interesi kupca.

(DOR XXIII, str. 285)

S. B.

TALIJANSKI KASACIONI SUD, 21. V. 1939.

S. imp. Carlone i Navigazione di Savona ca.

Società Commercio Carboni de Scalzi

Kupoprodaja CIF - Kupoprodaja dokumenata, a ne robe - Dužnost kupca, da najprije plati i preuzme dokumente

- I. Kod kupoprodaje CIF, plaćanje prilikom uručenja dokumenata, predmet kupoprodaje nije stvar, nego su to dokumenti, koji je pretstualjaju, i kupac je dužan da primi dokumente i plati ugovorenu cijenu, ako su predloženi dokumenti ispravni. Samo naknadno će kupac moći pokrenuti postupak protiv prodavaoca zbog neizvršenja klauzula u ugovoru, a napose zbog nedostataka u kvalitetu.
- II. Kod kupoprodaje CIF, klauzula "dobava putem broda, koji se očekuje radi ukrcaja unutar određenog roka s pravom raskida", znači, da brod mora doći u navedenom roku u luku ukrcaja, a ne da u tom roku mora biti izvršen ukrcaj.
- III. Kod kupoprodaje CIF, plaćanje prilikom predložanja dokumenata, pretstavlja robu čak i nepravi nalog za izručenje (delivery order) t. j. koji nije ovjeren ni od zapovjednika ni od agenta broda, a koji je bio izdan od krcatelja, kod kojega se nalazi teretnica, bez sudjelovanja broda i bez izručenja teretnice zapovjedniku ili agentu. Takav nalog za izručenje je redovan dokument kod kupoprodaje CIF s plaćanjem prilikom predložanja dokumenata.

(DOR, XXIII, str. 439)
S. B.

Bilješka. - U toj presudi sud zauzima stanovište, koje nije općenito prihvaćeno, naine da CIF kupoprodaja predstavlja kupoprodaju dokumenata, a ne robe. To stanovište sud istina ograničuje na kupoprodaju CIF s plaćanjem prilikom predaje dokumenata. Protivno stajalište ne priznaje ni u tom slučaju, da se radi o kupoprodaji dokumenata, jer da se kupoprodaja uvijek odnosi na robu, koju dokument predstavlja, i da je stoga predaja dokumenata samo uvjet za plaćanje. Praktično to znači: ako je predmet kupoprodaje dokument kupac mora platiti kupovinu, kad dokument odgovara uvjetima (bez obzira na to, kakva je roba, kojoj može staviti prigovore tek naknadno); naprotiv, ako je predmet kupoprodaje sama roba, kupac može odbiti isplatu i kraj ispravnog dokumenta, ako u tom času ima osnova, da prigovori samoj robi.

B.J., N.K.